

Vándorló kombájnokkal

Aratási csúcs

Elérkezett az aratás csúcsidezősaka, az ország egész területén teljes kapacitással dolgoznak az arató-cséplő gépek. A gazdaságok sok kölcsön-kombájn is használnak, az északi országrészekből ugyanis a déli megyékbe irányították a gépek egy részét, oda, ahol tökéletesen beérte a termés. A hazai kombájnparknak hozzávetőleg egyharmada tesz ilyen vándorutat, a hozzá tartozó járművektől kísérve. Amint délen „elfogy” a búza, az ottani gazdaságok visszaadják a kölcsönmunkát és saját gépekkel segítik az aratást az északi országrészekben. A munkákba 250-300 csehszlovákiai kombájn is bekapcsolódott, s az ottani üzemek hasonló módon kapják vissza a gépi segítséget az aratás záró időszakában.

Eddig országosan a termőterületek hozzávetőleg 40 százalékáról vágta le a kalászos gabonát. Az őszi árpa aratása gyakorlatilag befejeződött, a búzátábláknak pedig több mint egyharmadán végezték el a betakarítást a gépek. Az aratás néhány napja igen erősen felgyor-

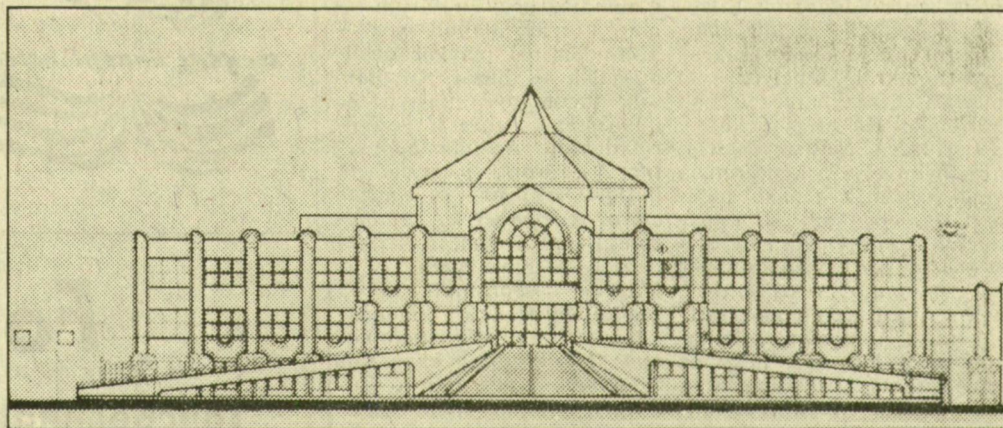
sult, naponta a termőterület 7-8 százalékát aratják le. Ez a csúcsidezősaka még tovább öt-hat napig tart: utána a teljesítmények lassan visszaesnek gyakoribbak lesznek a gépatcsoportosítások, és sorra kerülnek a nehezebben aratható munkadígyesőbb részek, területek. Azt, hogy az aratók igencsak jól dolgoznak, mutatja, hogy csak alig egy százalékkal kisebb területet vágta le eddig, mint az elmúlt évben, amikor pedig jobb körülmények között dolgoztak. Az aratást követő munkák is jól haladnak. Különösen fontos, hogy több mint 50 ezer hektáron máris sor kerül a tarló- és másodvetésre, ami jelzi, hogy a termelők igyekeznek maximálisan kihasználni lehetőségeiket.

A kapásnövények szépen fejlődnek. A kukorica ismét pótolta valamit korábbi fejlődési lemaradásából, és kedvező képet mutatnak a napraforgótáblák is. A déli országrészekben máris 24-26 dekásak a cukorrépak. ezután következik be az erőteljesebb gumóképződés.

Több a borsó

A konzervgyáraknak és a hűtőházaknak ezekben a napokban a zöldborsó adja a legtöbb munkát. A Nyíregyházi Konzervgyárban, ahol számítógép irányítja az egész munkafolyamatot, éppen felidőben van a borsószezon. Az átlagoshoz képest késve beérte borsó minőségű kitűnő, s hogy ne is veszítsen a zsengeségéből szombaton, vasárnap és még éjszaka is átveszik a termelőktől, s nyomban feldolgozzák. A gyár eddig csaknem 3500 tonna borsószemét vásárolt fel és tartósított. A békéscsabai konzervgyárban máris raktárban van az ez évre tervezett zöldborsó. A felvásárlás azonban nem fejeződött be, így aztán az idén ebben a gyárban minden eddiginél több, együttesen, mintegy 10 ezer tonna zöldborsó-konzervet készítenek. A békési megyeszékhely másik nagy élelmiszerüzemében — a hűtőházban — már körülbelül 7 ezer tonnát tartósítottak. Ugyancsak befejeződött a borsószezon az ország legnagyobb szövetkezeti feldolgozójában, a nagyrédei Szőlőskert Tsz hűtőházában.

Az új középiskola terve

A középiskola homlokzati terve

A Szeged Megyei Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága a közelmúltban olyan határozatot hozott, hogy egy új középiskolát kell építeni, mivel a demográfiai helyzet, „csúcs” miatt zsúfoltak a közép-fokú oktatási intézmények. Szűkebb pátriánkban két évtizede nem épült új középiskola. Ez a mostani, a hetedik ötéves tervben készül el, de a kiviteli terv már a befejezés előtt állnak. *Novák István*, a Csomiterv főépítész egy építészeti új alma matert álmódott. Egyébként az országban Tatabányától Nyíregyházáig, Békéscsabától Budapestig több mint húsz iskola az ő elképzelése alapján készült és az újszerű megoldásokért Ybl-díjat is kapott. Először a szegedi intézmény tervezésének körülményeiről kérdeztem.

Köztudott, hogy Szegeden az új lakótelepeken különösen mostohák a körülmények, hiszen sem Tarján, sem az Északi városrész vagy Rókus nem rendelkezik megfelelő szabadidő-központtal, de középiskolával sem. Ilyen helyzetben logikusnak látszik az a megoldás, ami ésszerű és gazdaságos. Arról van szó, hogy a hagyományos tisztá funkciójú középületek, iskola, könyvtár, művelődési ház, sportpályák elszórt, egyedi építése helyett egy

olyan intézmény készüljön, mely az egyes funkciókat térszerkezében egyesíti. A területi integráció elsősorban telepítési kérdés, és nemcsak a tervezőtől, hanem a beruházóktól is megköveteli, hogy szakítsanak a beidegződött kényelmes normatíva szemlélettel.

Hol lesz majd az új középiskola?

Folytatnám az előbbi gondolatmenetet. Úgy látom, hogy végre Szegeden is az új gondolkodási mód nyert polgárjogot, mert a 24 tantermes középiskolát — ami 800-1000 diákot fogad be — az Északi városrész és Tarján közötti központi területen az Agyagos utca — Északi körút — József Attila sugárút — Gyevi sor által határolt tömbben, az általános iskola és a szakmunkásképző között helyezhetjük el. A középiskola térszerkezete a szomszédos tanintézetek kiszolgálása mellett biztosítja több tízezer ember, a környék lakóinak alapfokú művelődési ellátását is.

Miben különbözik a majdani középiskola elődeitől?

Eddig az iskolák úgy épültek — a tervezési előírások is ezt szorgalmazták —, hogy az azonos területű — mintegy 36 gyerek befogadására alkalmas — osztálytermet — a speciális te-

vékenységet figyelmen kívül hagyva — egymás mellé sorolták, és ezeknek a helyiségeknek a száma meghatározta az iskola nagyságrendjét. A szabvánnyal és a hagyományokkal szakítva az iskolai tevékenységnek megfelelő differenciált térszerkezert terveztünk. A különböző csoportméretek mellett tekintettel voltunk a munkafunkcióra és az oktatási típusokra. A nyitott és fedett terek racionális kihasználására törekedtünk. A sokeszközű, aktív tanulásra, hatékony tudásszerzésre inspiráló építészeti környezetet az oktatási reformpolitika bevezetését is segítheti. Az iskola háromszintes lesz, az érkezési szinten az első emeleten a nagy közösségi terek — aula, nagy terem, klubövezet, információ, könyvtár — található. A földszinten a természettudományi egység és az étterem, melegítő konyha kap helyet. A harmadik szinten a matematikai, anyanyelvi és társadalomtudományi képzés, valamint a látás- és hallásnevelés tércsoportjai helyezkednek el. Az iskola foglalkozási övezetekre osztható, és szakaszolva is üzemeltethető, így a környező lakosság igényeit zavartalanul kielégítheti.

H. M.

Kissori évtizedek (9.)

Iskolák, iskolamesterek

„Tulzásba nem vitték a verést: süketé vagy nyomorulttá nem tettek senkit.”

Szögi Mihály mesél, régi iskolákról:

Hétéves voltam, amikor beiratott apám az elemi iskolába. Az 1-6. osztályba 90-100 gyerek is járt, 2-3 tanító foglalkozott velünk. Reggel nyolctól délután 3-ig tartott a tanítás, ebédelni nem lehetett hazamenni. Vittünk magunkkal parasztkalácsot, pogácsát, de leggyakrabban kenyeret. Annak az is előnye volt, hogy nem zsírozta be a könyveket.

Milyen tárgyakat tanultak?

Számítant, természetrajzot, olvasást, írást, történelmet, polgári jogokat és kötelességeket, hittant.

Volt sok analfabéta?

Nem. Olvasni-írni majd mindenki megtanult egy kicsit. Azontúl meg: ki mennyire értelmes volt.

Verekedős volt a tanító?

Akkor még nem tiltották a testi fenyegetést. Kellett is az, én azt mondom, mert nagyon vad gyerekek voltak, olyan is akadt, amelyik bicskát fogott a tanítóra. Engedelmisségre szoktatták a gyerekeket. Ha valaki nem jól tudta a leckét, azért nem verték meg, de szófogatatlanságért igen. Most sem ártana némelyiknek, hamarabb ember lenne belőle. Tulzásba nem vitték a verést akkor sem: süketé vagy nyomorulttá nem tettek senkit.

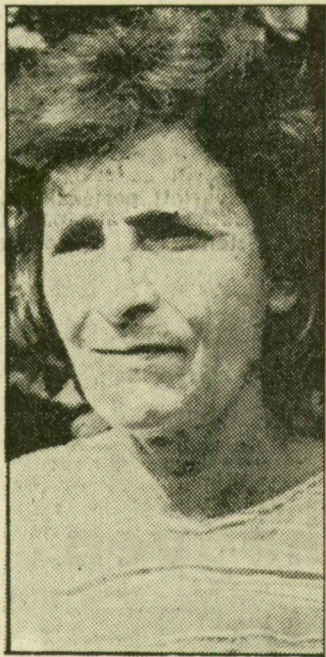
Most nincs testi fenyegetés, mégis megnőnek a gyerekek.

Meg is látszott, mikor megtiltották a pofont meg a nádpalcát a tanítóknak. Kisasszonyok jártak ide, a végén annyira rájuk ismertek a gyerekek, hogy fölmásztak az iskola tetejére és belepisáltak a kéménybe.

Szögi Mihály polgáriba is járt a Kissorról. 1927-től indult meg a kisvasút, néha térdig érő hóban gyalogolt hajnalban az állomásig.

Hogyan találta ki egy nyolcgérmekes parasztember, hogy polgáriba adja a fiát?

Azt akarta, hogy vigyük valamire. Akinek a polgáriba megvolt, az már mehetett vasutasnak, kereskedőnek. Még ott is volt veredős tanár. A hitoktató akkora pofont tudott adni, volt egy alsóvárosi

Uhrin Györgyné

gyerek, az mindig fölbukott, ha megcsapta. Nem is felejtettem el máig sem az egyiptomi csapásokat: vér, béka, szúnyog, légy, dögvesz, kelés, jégeső, sáska, sötétség, elsősültek mind meghalnak.

Uhrin Györgyné 1959-ben került Kissorra tanítani. Öt pedagógus tanított akkor 118 gyereket. Együtt járt az első-harmadik és a második-negyedik osztály. Az akkori kissori munkaközösség igazi közösség volt: birkát vágta gyereknapra, összetartottak. Az emberek nyitlak és ragaszkodók voltak, tisztelték a tanítót. Nem volt lakodalom a pedagógusok nélkül, hivatalos ügyeket is ők intéztek gyakran, Uhrinné még végrendeletet is írt.

Táviratot kapott egyszer egy bácsi, hozzám hozta, hogy olvassam el. Azt mondta, nincs nála a szemüvege. Szégyellte megmondani, hogy nem tud olvasni.

Sokat hiányoztak munkák miatt a gyerekek?

Nem. De volt, amiről a szülők úgy érezték, az jár nekik. Őszi munkában egy-két nap, de főként tavaszszal, palántázáskor. Palántát hányni a gyerek éppolyan jó, mint a felnőtt. Ha nem adtuk ki a gyerekeket, jött a szülő veszekedni.

A sok házi munka fegyelmezettette tette a gyerekeket?

Hogyne. Volt olyan harmadikos gyerek, aki

egyedül főzött otthon. Az ilyenekkel nem volt baj sosem. Apró gubancok azért előfordultak. Volt egy tanítványom, a szülei próbálták volna szigorúan fogni. Egyes lett a felmérő dolgozata. Jön egy hét múlva az anyja, hogy a Ferike elvesztette az ellenőzőjét. Kifaggattuk a gyereket, és kiderült, hogy nem merete hazavinni, inkább elásta az út mellett az olajfaszámár közé. A másik meg beteg volt, már sokallottam, hogy meggyógyul. Elmentem egyszer meglátogatni. Nagyon csodálkozott az anyja, mondta, hogy már rég meggyógyult, minden reggel megvált hazulról. Kiderült, csak a kövesútig jött, ott bujkált délig, aztán visszafordult.

Sokan továbbtanultak?

Régebben többen, mint ma. A hatvanas évek elején volt olyan osztály, hogy a fele gimnáziumba vagy technikumba ment. Most sokkal kevesebben mennek gimnáziumba.

Nem olyan odaadók, szülőisztelek a mai gyerekek, mint rég. Nagy önállóságot kapnak, nem függenek a szülőktől, jól keresnek és nem kell hazaadniuk — vélekedik *Bíró József*. Régen a gyerekek 8-10 éves korukig azért nem mértek rosszködni, mert attól féltek, látja a jóisten. Aztán meg már ért az eszük. A fiatalabbik fiam a Ságvári gimnáziumba járt. Egyszer a szülői értekezleten az osztályfőnök kifejtette, a szülők másként nevelnek, mint az iskola. Ott-hon van isten, az iskolában nincs. A gyerek meg, na látja, hogy egyik helyen így mondják, másik helyen úgy, a végén egyiket sem hiszi el.

1978-ban központosították az iskolákat, elnéptelenedett a kissori is. Szögi Mihály máig sincs kibékülve az akkori döntéssel.

Előbb kijavították nagy költséggel, utána meg bezárták. Most akinek kisgyereke születik, választgat: vagy hurcolja 3-4 kilométerre a buszhoz, avval meg ki a faluba, vagy analfabéta marad. Tán ezért is olyan kevés itt a gyerek. Melyik fiatal marad így itt? Mi lesz akkor a szakszövetkezettel tíz év múlva? Ki fog abban dolgozni?

Tanács István

(Folytatjuk.)

Vevőcsalogató

Kirakatok versenyben
— és azon kívül...

Eredményt hirdettek tegnap délelőtt az idén huszonhetedik alkalommal megrendezett szegedi kirakatverseny lezárultával. A Magyar Reklámszövetség fődíját *Balázs Attila* nyerte el az Oskola utcai Eliker-bolt száraztésztaát kínáló kirakataival. *Első díjat* kapott *Bolla Józsefné* dunaújvárosi versenyző a Kárász utcai sportszertbolt, *második-második díjat* *Móra Edit* (Komplett) és a *Molnár Hajnal-Beóthy Zsuzsanna* páros (Szolnok, Ideál Kereskedelmi Vállalat) a Kárász utcai Revü-bolt kirakatának illetve a Centrum Áruház 6. számú vitrinjének rendezéséért. A négy *harmadik díjat* *Kocsis Lajos* (Komplett — Lenin körüli lakástextil-bolt), *Rácz Klára* és *Bitó Klára* (Centrum Áruház — 4. számú vitrin), *Moczkó Lászlóné* és *Petrovai Jánosné* (Kőbányai Közért — Oskola utcai élelmiszerbolt 4. számú kirakat), illetve *Kovács Andrea* (Komplett — Kigyó utcai rövidárubolt) osztozott.

Négy megye, 11 vállalat illetve szövetkezet, 21 versenyző, 17 kirakat — ezek az idei verseny „személyi adatai”. A zsűri megállapítása szerint az érdeklődés az elvált alatt maradt, a versenyablakok színvonalja jó közepes volt — az átlagtol lényegesen jobb és rosszabb verseny munka nem készült. Ötletekben, vevőcsalogató szlogenekben azért nem volt hiány, bár ezek egy részének indokoltságát, egyértelműségét lehetne vitatni.

„Tésztaáruháza” az Oskola utcai üzlet fődíjas kirakatában

Az utca emberét, a vásárlót talán nem gondolkasztja el, miért is áll meg egy kirakat előtt. Azért-e, mert a keresett árut már ott meglátja, s tájékozódhat az ára felől, vagy azért, mert témaválasztásával, a színek harmóniájával, a tér és a felületek kihasználásával a rendező odavonzza a kirakathoz a tekintetet. Valamilyen összkép azonban nyilván kialakul a nézelődőben, s ha kedvező, talán vásárló lesz belőle.

S ha nem tetszik, ha zsúfolt és slendriánul összedobált árut kínál a kirakat, bizony inkább árt, mint használ. Sajátos, hogy erről az ellenhatásról az idej ver-

seny bírálóbizottságának szólnia kellett az értékelésért, mert Megpedig azért, mert bi-mert a keresett árut már ott meglátja, s tájékozódhat az ára felől, vagy azért, mert témaválasztásával, a színek harmóniájával, a tér és a felületek kihasználásával a rendező odavonzza a kirakathoz a tekintetet. Valamilyen összkép azonban nyilván kialakul a nézelődőben, s ha kedvező, talán vásárló lesz belőle.

P. K.